

**Bible: Nový zákon (1. – 2. století př. Kr.) (Český ekumenický překlad):
Evangelium podle Matouše**

Struktura zkoušky:

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

- B. 1. Doba a místo (děje);
2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
3. Námět, témata, hlavní motivy;
4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

(1) ¹Když se narodil Ježíš v judském Betlémě za dnů krále Heroda, hle, mudrci od východu se objevili v Jeruzalémě a ptali se: ²„Kde je ten právě narozený král Židů? Viděli jsme na východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“ (...)

⁹(...) A hle, hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo to dítě. ¹⁰Když spatřili hvězdu, zaradovali se velikou radostí. ¹¹Vešli do domu a uviděli dítě s Marií, jeho matkou; padli na zem, klaněli se mu a obětovali mu přinesené dary – zlato, kadidlo a myrhu.

(2) ¹Za těch dnů vystoupil Jan Křtitel a kázal v judské poušti: ²„Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“ (...) ⁴Jan měl na sobě šat z velbloudí srsti, kožený pás kolem boků a potravou mu byly kobylky a med divokých včel. ⁵Tehdy vycházel k němu celý Jeruzalém i Judsko a celé okolí Jordánu, ⁶vyznávali své hříchy a dávali se od něho v řece Jordánu křtít.

(3) ²³Ježíš chodil po celé Galileji, učil v jejich synagógách, kázal evangelium království Božího a uzdravoval každou nemoc a každou chorobu v lidu. ²⁴Pověst o něm se roznesla po celé Sýrii; přinášeli k němu všechny nemocné, postižené rozličnými neduhy a trápením, posedlé, náměsíčné, ochrnuté, a uzdravoval je. ²⁵A velké zástupy z Galileje, Desítiměstí, z Jeruzaléma, Judska i ze Zajordání ho následovaly.

(4) ¹Když spatřil zástupy, vystoupil na horu; a když se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. ²Tu otevřel ústa a učil je: (...)

„¹Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odiv; jinak nemáte odměnu u svého Otce v nebesích.

²Když prokazuješ dobrodiní, nechtěj budit pozornost, jako činí pokrytci v synagógách a na ulicích, aby došli slávy u lidí; amen, pravím vám, už mají svou odměnu. ³Když ty prokazuješ dobrodiní, ať neví tvá levice, co činí pravice, ⁴aby tvé dobrodiní zůstalo skryto, a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí.

(5) ⁹Vy se modlete takto:

Otče náš, jenž jsi v nebesích,
buď posvěceno tvé jméno.

¹⁰Přijď tvé království.

Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi.

¹¹Náš denní chléb dej nám dnes.

¹²A odpusť nám naše viny,

jako i my jsme odpustili těm, kdo se provinili proti nám.

¹³A nevydej nás v pokušení, ale vysvobod' nás od zlého.

¹⁴Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; ¹⁵jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.

(6) ¹⁹Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde je zloději vykopávají a kradou.

²⁰Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou.

²¹Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce. (...)

²⁴Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku.

²⁵Proto vám pravím: Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv?

(7) ²⁴Předložil jim jiné podobenství: „S královstvím nebeským je to tak, jako když jeden člověk zasal dobré semeno na svém poli. ²⁵Když však lidé spali, přišel jeho nepřítel, nasel plevel do pšenice a odešel. ²⁶Když vyrostlo stéblo a nasadilo na klas, tu se ukázal i plevel. ²⁷Přišli sluhové toho hospodáře a řekli mu: ‚Pane, cožpak jsi nezasal na svém poli dobré semeno? Kde se vzal plevel?‘ ²⁸On jim odpověděl: ‚To udělal nepřítel.‘ Sluhové mu řeknou: ‚Máme jít a plevel vytrhat?‘ ²⁹On však odpoví: ‚Ne, protože při trhání plevele byste vyrvali z kořenů i pšenici. ³⁰Nechte, ať spolu roste obojí až do žně; a v čas žně řeknu žencům: Seberte nejprve plevel a svažte jej do otýpek k spálení, ale pšenici shromážděte do mé stodoly.‘“

(8) ¹⁰Když vjel Ježíš do Jeruzaléma, po celém městě nastal rozruch; ptali se: „Kdo to je?“ ¹¹Zástupy odpovídaly: „To je ten prorok Ježíš z Nazareta v Galileji.“ ¹²Ježíš vešel do chrámu a vyhnal prodavače a kupující v nádvoří, zpřevracel stoly směnárníků i stánky prodavačů holubů; ¹³řekl jim: „Je psáno: ‚Můj dům bude zván domem modlitby‘, ale vy z něho děláte doupě lupičů.“

(9) ¹¹A Ježíš byl postaven před vladaře. Vladař mu položil otázku: „Ty jsi král Židů?“ Ježíš odpověděl: „Ty sám to říkáš.“ ¹²Na žaloby velekněží a starších nic neodpovídal. (...) ²²Pilát jim řekl: „Co tedy mám učinit s Ježíšem zvaným Mesiáš?“ Všichni volali: „Ukřižovat!“ ²³Namítl jim: „Čeho se vlastně dopustil?“ Ale oni ještě víc křičeli: „Ukřižovat!“

(10) ¹Když uplynula sobota a začínal první den týdne, přišly Marie z Magdaly a jiná Marie, aby se podívaly k hrobu. ²A hle, nastalo velké zemětřesení, neboť anděl Páně sestoupil s nebe, odvalil kámen a usedl na něm. (...) ⁵Anděl řekl ženám: „Vy se nebojte. Víím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. ⁶Není zde; byl vzkříšen, jak řekl. Pojd'te se podívat na místo, kde ležel.“

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;

B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Milan Machovec (1925 – 2003): Ježíš pro moderního člověka (1970)

Nové, osobitě ježíšské je v tomto ohledu právě jedině ono jisté zradikálnění, požadavek milovat i *nepřítele*. Jak tomu rozumět, jak to interpretovat... Jde o nárok, požadavek, úlohu sobě samému, o maximální sebekázeň člověka „věřícího“, tj. uchváceného „říší“.

Proto bylo nesprávné, pokud požadavek „neodpírání zlému“ nebo „odpuštění nepřítelům“ byl chápán... jako nějaký požadavek *pasivity*, jako výzva nechat vraha vraždit, despota utlačovat... To je v naprostém rozporu s celkem evangelijní tradice, Ježíš sám mimo jakoukoliv pochybnost *odpíral zlu* vždy a všude, nekompromisně, kdekoliv se s jakýmkoliv potkal. (...)

Z celku synoptické tradice je zřejmé, že jde o aktivitu, o jednání... o zájem o druhého člověka... Jde o to, vidět druhého... nejen, jakým teď je, ale... jakým by mohl být, jakým bude.

Milan Machovec, Ježíš pro moderního člověka, Praha 2003, s. 90 – 91.

Poznámky a vysvětlivky:

Milan Machovec (1925 – 2003) – český filozof, jazykovědec a feminista, profesor Univerzity Karlovy, udržoval kontakty s mnoha významnými světovými intelektuály, patřil mezi hybatele liberálních československých 60. let i jejich vrcholu – Pražského jara 1968, po sovětské vojenské invazi byl perzekvován, podepsal lidskoprávní petici Charta 77, po Sametové revoluci se na UK vrátil; Některá další díla: **Tomáš G. Masaryk, Filosofie tváří v tvář zániku; uchváceného „říší“** – zde ve významu *zaujatého Ježíšovým konceptem Království Božího* (stavu splynutí lidského společenství s poznaným Bohem světa).

Úryvek patří do stylu esejistického, charakter celé knížky je ovšem odvozen od žánru univerzitní přednášky (o čemž svědčí úvahové pasáže, řečnické otázky, upřesňující opakování klíčových pasáží...). Knižka vyšla nejprve v zahraničí, a to pod názvem (v překladu) *Ježíš pro ateisty*. Můžeme ji chápat jako pomůcku určenou pro mládež 60. – 70. let, vyrostlou po 2. světové válce, hledající duchovní obsah života, ale již nezasaženou tradiční náboženskou výchovou a naopak otevřenou moderním demytizujícím trendům.